

o Sed quid si dubium sit.] Infr. q. 68. versicul. seipsum occidere ibi, & ideo si quis in Puteum; & in proposito, Quarendum est primo, an sit res, de qua queritur, deinde quid sit, demum qualis & propter quid, poster. libr. 2. in princip. & est tex. in l. si queramus, ff. de testament. omnis enim dispositio presupponit substantiam actus, vt in hoc proposito dicit Aym. Crau. tract. de antiq. temp. p. 1. versicul. viso de verbis, numer. 4. alias non constituto de delicto frustra queritur de eius pena, Crauet. vbi supra par. 4. vers. videamus, num. 4. sicque seruati ego de me se Julij anni 1484. dum essem ius dicens: Na du fractus esset murus inter duos vicinos, quorum alter querebatur de altero, quod videlicet mediante fractura furtum factum esset, comperto quod per fractionem, puer quida forte repertus, licet parulus, non tamen poterat aliquo modo ingredi fracturam; destiti a procedendo, reclamare Feudatario, qui aliter ob eius appetitum sentiebar; visa namque fuit alterius vicini stragemata ad molestandu alterum. sed imperfecta, infra quaest. 52. in princ. quaest. 66. in principio. & dum dicit de reperto in Puteo, Dic, quod ab alio coniectum esse sic repertum simpliciter tenuit Menoch. dict. tractat. de

inspicitur vulnera, vel signa violationis, vel similia. Et hoc est quod innuit tex. in dicto 5. Item illud, ibi, scelere inter emptum, &c. Sed quid si dubium sit, an scelere, an vero alia de causa? Et potest poni exemplum in eo, qui repectus est mortuus in puteo, vt in casu, in quo consuluit Dec. consil. 438. potest enim esse, quod quis seipsum precipitauerit, & quod ab alijs precipitatus fuerit, & etiam quod casu ceciderit. Sic etiam in eo, qui dicitur habere signa veneni: potest enim esse venenum in corpore generatum, & ab alijs propinatum, & etiam ex aeris corruptione contractum, vt eleganter in facti contingentia declarat Grammat. voto 32. num. 21. Ego dico, quod his casibus Iudex debet omnino inquirere, & informationes assumere, non quidem tanquam de maleficio, sed vt veritatem facti intelligat, ex qua deinde appareat, an sit delictum, vel ne, adhibendo etiam, vbi

arbit. iud. lib. 2. centur. 3. casu 284. sub numer. 36. libr. 5. praesumptione 13. numer. 7. & quomodo vxor reperta mortua in domo, in qua solus maritus cum ea vivebat, credi possit a marito occisa, iud. Boer. decisio 261. Drogh. *Sed quid si dubium sit.*] Item Faain. volumin. 4. quaestio 85. per totam. Ros. *p Quod si quis seipsum precipitauerit.*] Adde quod vbi reperitur aliquis mortuus, & non appareant uulnera, non praesumitur occisus, sed sua morte mortuus, vt dicit Bald. in l. huic, ff. ad l. Aquil. Item adde, quod repectus praecipitatus in puteum, vel ex turri, vel laqueo iussensus, vel uulneratus, & mortuus, non praesumitur, quod se ipsum occiderit, Plot. consil. 130. num. 82. inter consil. crim. diures. mag. impress. lib. 1. sed in istis casibus per coniecturas, & indicia probabitur de corpore delicti, vt per Boss. in titul. de delictis, numer. 10. & per Follin. pract. crim. in uersic. capiat informationem, numer. 24. & in uersicul. Item, quod suffocauit uxorem, num. 16. & numer. 59. & latissime per Frinac. quaest. crim. q. 2. nu. 29. ubi ponit aliquas coniecturas, & praesumptiones, quibus probari potest, an delictum scelere commissum fuerit. *Barad.*

- 2 Et an regulariter per inquisitionem procedi possit.
  - 3 Et an sint aliqui casus, in quibus etiam, de iure communi, per inquisitionem procedi possit.
  - 4 Aliquid procedere debere ad hoc, vt aperiatur vna iudici ad inquirendum.
  - 5 Potest iudex statim constituto de delicto, generaliter contra delinquentem inquirere.
- Ex Additionibus.
- 1 Inquisitio inchoata ab vno Iudice qualiter possit perfici a successore.
  - 2 Inquisitio formari potest, licet nomen delinquentis ignoretur.

QUESTIO V.

Quibus casibus per inquisitionem procedi possit.

SUMMARI A. Ex Claro.

1 Iudex, constituto de delicto, statim debet delinquentem inquirere.

ADDITIONES. Ad Quæst. V.

QVÆST. V.

*Q*ua in re.] Adde infra quaestio. 23. in princip. vbi de hac diligentia, & celeritate. At in proposito praesentis Quaestio. in qua tractatur materia inquirendi constituto de delicto, & habitis informationibus, audi Liuii in proprijs verbis sic declarantem, libro nono, Decad. 4. Ita cum Iudices ambo in potestate essent, rem ad Senatum Posthumius desert, omnibus ordine expositis, qua delata primo, qua deinde ab se inquisita forent. Drogh. *b Procedere.*] Regulam, quod iudex ex officio suo ad priuatum utilitatem etiam in criminalibus procedere non possit, nisi petatur, cum septem fallentibus, vide per Socin. mihi regul. 248. Giach. *c Ceterum de consuetudine.*] Adde, quod Iudex nouus poterit finire Inquisitionem per praedecessorem suum inceptam: sed debet dare nouam dilationem, secundum Paulum de Castro, in l. editu ff. de iudic. qui intelligit de dilationibus expectatorijs. *Barad.*

*P*ostquam igitur iudici legitime constat, delictum commissum fuisse, statim debet se per isto delicto inquirere, vt quamprimum scire possit, quis delictum ipsum commiserit. *a Qua in re maxime necessaria est celeritas, & diligentia, ne forte propter moram, qua a Iudice interponatur, non modo delinquens ipse fuga euadat, sed etiam deus spatium eius fautoribus, & amicis, testes de negotio ipso informatos subornandi, & a veritatis dispositione deterrendi, vt saepenumero contingere videmus. Sed hoc quidem loco, in quo de ipsa inquisitione tractare incipimus, plurae essent praemitenda, quae ad terminorum cognitionem pertinent, scilicet quid sit inquisitio, ac quotuplex: & huiusmodi, quae tamen, cum in praedicta nunquam ferè tractari contingat, consulto omittere decreuimus ea omnia facile inuenire.*

2 *Quero, in quibus casibus per inquisitionem procedi possit. Respond. dixi supra q. 3. vers. Debes autem scire, quod regulariter de iure civili non potest iudex per inquisitionem contra aliquem procedere. Nemo enim sine accusatore puniri debet, vt dicit Gl. in l. 2. §. si publico, in verb. Sine accusatore, ff. de adul. qua tenent communiter omnes. vt dicit Ang. ibi, num. 2. Et hoc, secundum ius commune, nullam habet difficultatem: ceterum de consuetudine regulariter in omnibus casibus potest iudex per viam inquisitionis procedere, vt dixi supra eadem q. 3. versic. sed certe.*

3 *Scias etiam, de iure communi multos esse casus, in quibus, circumscripta omni consuetudine, potest ex officio procedi, adeo vt de facili possit fieri regula in contrarium. Hos autem casus inuenire poteris apud eos, qui de maleficijs scripserunt sub rub. de inquisit. plerosque etiam recenset Ang. de malef. in verbo,*

Hac est quadam inquisitio, & ibi etiam Ang. in additio. a nu. 12. vsque ad nu. 48. qui non modo sunt communiter approbat, sed in eis nemo contradicit, vt attestatur idem Ang. ibi post nu. 48. versic. item aduerte. Tu per te illos videre poterit. Sed aduerte ne erres: quia ad hoc, vt iudex possit in aliquo casu contra aliquem inquirere, & ex officio procedere, non sufficit dicere, quod ille est vnus ex casibus, in quibus est permissa inquisitio, neque, quod contra eum est aliquod iudicium etiam proximum maleficio: Sed scias quod in quocunque casu, in quo iudex, sine de iure communi, siue statuario, siue ex consuetudine, potest procedere ex officio, & sic per viam Inquisitionis, nunquam debet, neque potest a seipso procedere ad inquirendum, siue ad assumendas informationes, vel iudicia specialiter contra aliquem, nisi aliquid praecedat, quod aperiat viam inquisitioni, scilicet vel diffamatio, vel querela partis, vel denuntiatio, vel huiusmodi: aliter processus esset ipso iure nullus, etsi delictum fuisset deinde plene probatum. Et memini ego, quod fuit grauius reprehensus Prator Vallis Sicidae, qui processerat contra quendam de incestu, quod propriam filiam carnaliter cognouisset, nulla praecedente querela, vel denuntiatione, & ambo fuerunt absoluti, nona Nouembris 1560. P. N.

Neque in hoc attenduntur notificationes factae extra iudicialiter, neque illae, quae fiunt incerto auctore, & suppresso nomine notificantis: nam super huiusmodi notificationibus prohibitum est procedi, etiam si in eis essent nominati testes de ipso delicto informati. Et si super eis fieret processus esset ipso iure nullus. Et de hoc extat decretum in nouis constitutionibus, in titul. de accus. capit. omnibus, §. nec etiam. Et omnes illi, contra quos fuit processum super huiusmodi notificationibus, vel denuntiationibus factis per personas incertas fuerunt per Senatum absoluti: & in specie de anno 1561. quadam Catharina Zanetta P. N. & 20. Decembr. eiusdem anni, idem fuit rescriptum Pratori Vallis Sicidae P. N. Et ex hac causa fuit processatus commissarius Masij, qui processerat contra quosdam super huiusmodi notificationibus secretis 15. Septembris, 1561. P. N. Hoc autem fuit introductum ad refranandam malitiam, & propter prauitatem Iudicum. Si enim daretur eis facultas procedendi ex abrupto contra omnes ad sui libitum, possent multos in debite vexare: & ideo statutum est, vt prius aliquid praecedat, quod Iudicem ad procedendum inducat, & quod a modo ex necessitate officij sui impellat, puta fama, vel clamor, vel querela partis, vel denuntiatio officialis, vel aliquid aliud ex his, quae infra proximis quaest. subiicimus: poterit igitur Iudex in praedictis casibus enumeratis per Doctores in locis praedictis, ex officio procedere, & specialiter contra aliquem inquirere. Bene verum est, quod absque eo, quod aliquid, specialiter praecedat contra aliquem, quotiescunque Iudici constat aliquod maleficio commissum fuisse, statim potest inquirere generaliter super ipso maleficio, vt inueniat personam, quae

princ. Drogh. *b Inquirere.*] Aduerte ad unum, quod Inquisitio iuris ordine non serua to corrumpit per Crauet. qui alios allegat in consil. 262. col. fin. ant e num. 6. *c* Item ad aliud, quod non licet iudici inquirere absque iudicij, & bona formari inquisitio, & accusatio, per Mar. in prax. iud. in 9. & vlt. part. princ. fol. mihi 241. sub nu. 52. & per Mart. in prax. §. secundum, nu. 8. Giach. *Et ad*